

Till Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Med e-post: m.remissvar@regeringskansliet.se
linn.akesson@regeringskansliet.se
jerker.forssell@regeringskansliet.se

Promemoria om Kommunalt ansvar för insamling och materialåtervinning av returpapper (M2020/01079/Ke)

Gota Media AB har getts tillfälle att yttra sig över rubricerad promemoria och får anföra följande.

Sammanfattning

- Gota Media tillstyrker förslaget om att upphäva producentansvaret för returpapper.
- Gota Media konstaterar att regeringen redan den 23 april 2020 kommunicerat att detta ska ske.
- Gota Media konstaterar att ett bibehållet producentansvar och den tidigare tilltänkta returpappersförordningen skulle fått katastrofala ekonomiska effekter för Gota Media och tidningsbranschen - med dess betydelse för samhälle, demokrati och informerade medborgare - och att det därför är av avgörande betydelse att producentansvaret upphävs.
- Gota Media vill inte att verksamhetsspill från tryckerier skall ingå i det kommunala ansvaret.
- Gota Media tillstyrker att promemorians förslag ska genomföras fr o m 1 januari 2022.

1. Om Gota Media AB

Gota Media tar avstamp i sin publicistiska värdegrund och i uppdraget från ägarna att spela en betydelsefull roll för att hålla demokratin levande och aktiv genom klassisk journalistik: nyhetsförmedling, opinionsbildning, information, granskning och folkbildning. Med stark lokal närvaro och nära relationer med läsare, kunder och andra aktörer erbjuder koncernens tidningar också effektiv marknadskommunikation för näringsliv och handel i de områden vi verkar.

Koncernen ägs av två stiftelser som betonar långsiktighet i ägandet och behovet av fria pressröster. I omställningen till det nya medielandskapet är Gota Medias strategi att utveckla både klassiska pappersprodukter och lösningar för digital läsning.

Gota Media ger ut 13 tryckta dagstidningar och 4 gratistidningar. Koncernen omsatte år 2019 1085 MSEK, med ett resultat på -16 MSEK (EBITDA 12 MSEK). Koncernen ger ut tidningar i Borås-7-häradsbygden, Växjö-Kronoberg, Kalmar- och Ölandsbygden, Blekinge och östra Skåne (Kristianstad-Ystad-Trelleborg). Gota Media når dagligen ca 200.000 hushåll i dessa områden med tryckta produkter.

2. Regeringens beslut

Gota Media konstaterar att en viktig utgångspunkt för miljödepartementets promemoria är det mycket tydliga besked som regeringen kommunicerade den 23 april 2020 om att "en lösning ska tas fram som innebär att producentansvaret för returpapper upphävs".

Det är alltså inte en fråga *om* - utan *hur* - ansvaret för returpappersinsamlingen, som ett led i kommunernas ansvar för omhändertagande av hushållsavfall, ska säkerställas och utformas.

Beslutet grundas på den snabba förändring av medielandskapet som sker och där avfall från papperstidningar minskat under lång tid. Det är därför rimligt att tidningspapper fasas in i det kommunala ansvaret för bortforsling av hushållsavfall.

3. Gota Media och returpappersförordningen

Sedan producentansvaret för returpapper infördes har Gota Media, tillsammans med övriga medieföretag och materialbolaget Pressretur AB, framgångsrikt utvecklat en effektiv insamlingsorganisation där materialåtervinningsgraden kan beräknas till 90,2 procent.

Insamlingsgraden är i ett europeiskt perspektiv unik. Den har dessutom varit, om inte lönsam, så åtminstone ekonomiskt försvarbar. Så är det dock inte längre. Volymerna

tidningspapper går ner – signifikativt är att SCA den 25 augusti 2020 meddelade att man avvecklar produktionen av tryckpapper vid bruket i Ortviken utanför Sundsvall. Samtidigt är kostnaderna för återvinningen konstant. Och papperstidningen är alltså mycket viktig som intäktskälla och som informationskanal för de betydande mängder medborgare som av olika skäl inte vill – eller kan – gå över till digital läsning.

Vi står därför inför en förändrad situation.

Som branschorganisationen TU m fl berörda organisationer framfört i en skrivelse 2020-03-23, så är den tidigare tilltänkta returpappersförordningen med dess insamlingsmodell för returpapper ekonomiskt ogenomförbar. Den skulle, om den genomfördes, få oöverblickbara ekonomiska och mediepolitiska konsekvenser.

Med sjunkande insamlingsvolymmer kan inte heller den hittillsvarande ordningen upprätthållas. Redan under år 2020 beräknas verksamheten leda till ett underskott om 40 miljoner kronor. Att Pressretur under dessa omständigheter fortsätter under den föreslagna övergångsperioden får betraktas som generöst.

Promemorians förslag är därför en rimlig anpassning till rådande verklighet.

4. Gota Media och covid-19

Gota Media har liksom de flesta medieföretag drabbats hårt av pandemin både vad gäller ökade svårigheter att utföra sitt publicistiska uppdrag och av minskande intäkter. Efterfrågan på information och nyheter ökar kraven och betydelsen av korrekt och snabb rapportering till människor under den rådande pandemin. Som lokaltidningskoncern har vi ett tydligt publicistiskt uppdrag som innebär att hålla människor i våra lokalsamhällen informerade. Oftast är Gota Medias lokaltidning det enda nyhetsorgan som löpande fyller denna uppgift. Således är Gota Medias stora nät av lokala nyhetsredaktioner avgörande för att hålla innevärdarna och beslutsfattare medvetna om pandemiläge. Våra tidningar är också betydelsefulla kanaler för lokala beslutsfattare att snabbt nå ut med information om beslut som fattas som konsekvens av förändringar i pandemins utbredning.

Vår verksamhet finansieras grovt sett till hälften av intäkter från annonsörer. Under pandemin har dessa intäkterna fallit med ca 30%. Förvisso har lättnader och stöd från myndigheter kommit att förbättra situationen. Dessa stöd och lättnader är i många fall temporära eller har en varaktighet som är oviss. Till och med augusti har annonsering motsvarande ca 75.000 KSEK, jämfört med 2019, uteblivit. Störst är intäktstappet för våra papperstidningar.

Vår bedömning är att pandemin också drivit på den digitaliseringstrend som finns som ett underliggande fenomen i branschen. Denna trend har innan det fått fullt genomslag effekten att den kräver stora investeringar samtidigt som intäkterna inte täcker kostnader för den nya verksamheten.

Att inte anta remissens förslag blir ett dråpslag för en bransch som redan är hårt pressad.

5. Gota Media och mediepolitiken

I kapitel 6 i promemorian (s 25 ff) ges en beskrivning av tidningsbranschen, tidningsläsandet, användningsmönster och branschens strukturförändringar och utmaningar.

I kapitlet redovisas också på ett allmänt plan de påfrestningar som covid-19 inneburit för branschen och de statliga stödinsatser som anslagits och genomförts för att dämpa de negativa konsekvenserna för nyhetsmedierna och därmed för att säkerställa allmänhetens tillgång till information.

Gota Media välkomnar dessa stödinsatser. Som TU – Medier i Sverige har framhållit, så är det dock särskilt viktigt att ha en helhetssyn på mediepolitiken, så att mediepolitiska insatser på ett område inte motverkas av regleringar på andra områden.

Den förut tilltänkta returpappersförordningen hade varit just en sådan kontraproduktiv reglering. Som TU m fl konstaterade i sin skrivelse till regeringen 2020-03-23 skulle den, fullt utbyggd, ha inneburit en merkostnad om 465 miljoner kronor per år för branschen.

6. Promemorians förslag

a) Upphävt producentansvar

Gota Media betraktar, åter igen, förslaget som en bekräftelse av det mycket tydliga besked som lämnades av regeringen den 23 april 2020.

Tidningsbranschen befinner sig i en utsatt situation. Samtidigt är, som det väl uttrycks i promemorian (s 30) *”en mångfald av starka och oberoende medier i hela landet en förutsättning för en stark demokrati”*.

Det kan också konstateras att ingen har ansökt om att – enligt den tilltänkta returpappersförordningen – samla in returpapper. Regeringen har därför (2020-06-25) beslutat att förlänga övergångsbestämmelserna till den nuvarande returpappersförordningen t o m utgången av december år 2021.

Utan ytterligare förändringar skulle, enligt promemorian, en konsekvens bli att fr om 1 januari 2022 *”kan inga papperstidningar ges ut i Sverige eller tidningspapper säljas på den svenska marknaden med mindre än att producenterna själva tar ansvar för att tillhandahålla ett nationellt insamlingssystem”*.

Gota Media delar uppfattningen att alla realistiska alternativ för en framtida returpappershantering bör uppnå målsättningen att returpapper även i fortsättningen ska kunna materialåtervinnas där det är lönsamt och att den enda långsiktigt hållbara lösningen då är att upphäva producentansvaret och att låta kommunerna ansvara för insamling och återvinning av returpapperet.

Det finns, som det konstateras i promemorian (s 42), heller inga förutsättningar för att "producenterna" ska kunna finansiera det nuvarande insamlingsystemet och det finns därför också skäl att låta ansvaret gå över till kommunerna relativt snabbt.

Promemorian ger också kommunerna den flexibilitet som behövs för att på effektivast och bästa sätt skapa insamlingsmodeller anpassade efter respektive kommuns förutsättningar. Insamlat papper kan användas både som insatsvara och bränsle. Som insatsvara finns en fungerande marknad där papper kan avsättas när detta är lönsamt. Dock kan kostnader för transport till kund/mottagare överstiga ersättning. Man skall heller inte underskatta värdet av papper som bränsle i kommunala energianläggningar. Trä som blir till papper ingår redan i befintlig kolcykel och tillför således inte nytt kol.

Gota Media tillstyrker därför promemorians förslag om att upphäva producentansvaret för returpapper.

b) Direktreklamen bör omfattas av det avskaffade producentansvaret

Gota Media konstaterar att det torde vara en omöjlighet för avfallsinnehavarna att sortera ut reklam från annat returpapper och att det är bättre att direktreklamen sorteras in bland återvinningsbart returpapper än i den brännbara fraktionen.

Många gånger är det också svårt att skilja ut om det är frågan om direktreklam (separat försändelse) eller en bilaga till papperstidningen, och då att anse som en del av densamma.

Gota Media delar därför promemorians bedömning att direktreklamen ska omfattas av det avskaffade producentansvaret.

c) Ikraftträdande

Pressretur AB förklarar sig beredda att under en begränsad övergångsperiod och längst till utgången av år 2021 fortsatt ansvara för returpappersinsamlingen. En avgörande förutsättning är att producentansvaret upphör vid samma tidpunkt. Erbjudandet från Pressretur måste betraktas som mycket generöst eftersom verksamheten redan i dagsläget går med underskott och därtill ett underskott som väntas öka under 2021.

Sverige riskerar om promemorian inte antas att redan till årsskiftet 2020/21 stå utan ett insamlingsystem och att Naturvårdsverket då skulle kunna överväga rättsliga åtgärder mot tidningsbranschen. Detta vore i ett tryck- och yttrandefrihetsrättsligt perspektiv direkt uteslutet. Från demokrati- och miljösynpunkt är slutsatsen densamma.

Gota Media tillstyrker därför att promemorians förslag om att de föreslagna reglerna ska börja gälla fr o m 1 januari 2022.

d) Verksamhetsspill

Det finns en möjlighet att spillpapper från verksamheter så som tryckerier också kan tolkas ingå i det kommunala ansvaret. Detta vore olyckligt och skulle äventyra den befintliga och effektiva struktur som idag är upparbetad.

Boine Gepertz

Johan Lundin

VD, Koncernchef Gota Media AB

VD Point Logistik Gota Media AB,
Ansvarig för tryckeri och distribution,

2020-10-28

Gota Media AB